

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EYVIND OLRIK

BARNDOMSHJEMMET

3

KØBENHAVN MDCCCCXIV

BARNDOMSHJEMMET

AF EYVIND OLRIK

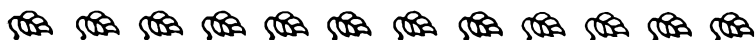
TRYKT FOR SLÆGT OG VENNER
I HUNDREDE NUMMEREREDE EKSEMPLARER

Nr. *81*

TIL
MOR
PÅ HENDES 75-ÅRS FØDSELSDAG
DEN 23. NOVEMBER 1914

**F. HENDRIKSENS REPRODUKTIONSANSTALT
SIMON BERNSTEENS BOGTRYKKERI**

OM tredje ældste Søn af Kunstneren, Professor Ole Henrik Benedictus Orlík og Hustru Hermina, født Valentiner, fødtes jeg den 2. Oktober 1866 i mine Forældres Hjem, den Villaejendom på Frederiksberg, hvor jeg kom til at leve ikke blot Barndommens Dage, men også de Ungdomsår, der i høj Grad lægger Grund for Livet. Skønheden i Stuerne, der til Dels var dekorerede med Fars egen Hånd, — Atelier'et, hvor i Tidens Løb så mange Arbejder blev til, alle bårne af Fars Skønhedssans og hans udholdende Bestræbelse for bestandig at give det bedste han formåede, — Haven, stor for Byens Forhold og fremelsket, tillige med Drivhuset, med en aldrig svigtende Sans for det harmoniske og skønne, med Busketterne, det skælvende Løv i Sommeraftenens Stilhed, Blomsterpragten, Sollyset og de dybe Skygger, — alt hører det med til min Barndoms Billede og står i min Bevidsthed uadskillelig forbundet med den.

Men også de videre Omgivelser satte deres Præg på Barnet. Til den ene Side Fabrikker og Værksteder, høje Huse, endog et Fattigkvarter i Nærheden, til den anden Side to af Byens store Lunger, Søndermarken og Frederiksberg Have, Markerne og det frie åbne Land. Den bymæssige Snæverhed — Idyllen i Villakvarteret — og tilsidst Landets vide Horisont.

Grænsen mellem By og Land dannede dog ikke blot den Plet, hvor jeg voksede op. De stærke Modsætninger, som netop dette Overgangsområde rummer, gav en Viden til to Sider, en Fortrolighed med Livsvilkår og Livsformer, der ikke let forliges. Synskredsen blev lidt videre, Livets Mangfoldighed rigere, Sansen for Forskellen i Værdier udvikledes og dermed Lysten og Evnen til at forstå Forskellighederne i Opfattelsen blandt Menneskene. Alt naturligvis at forstå i små Dimensioner, men dog således, at det tjente til i nogen Grad at give mit Liv dets Præg.

Den Opdragelse, vi Søskende fik i Barndomshjemmet, var

stræng — det ser jeg nu. En Julemorgen, hvor vi i Bælgmørke gik ind til Froprædiken i Frue Kirke, står tydeligt for mig. Jeg føler endnu det rugende Mørke mellem Vesterbrogades kedsommelige Husrækker, mærker under Foden de tilfrosne Pytter i de hullede og alt andet end soignerede Fortove, og ser så som Modsætning den lyse og varme Kirke, Rummets ærværdige Højhed, og fornemmer Julesangens Højtidelighed. Og alt dette umiddelbart efter Juleaftenens Strabadser! Men også et Barndomsindtryk, som jeg nødig vilde savne.

Også et Sommerbillede peger i samme Retning. I mine allerførste Skoleår (jeg blev sat i Skole før jeg var seks År) måtte vi, så længe der var Mulighed for at bade, om Morgenen før Skoletid — vandre fra Frederiksberg over til Engelbrechts Badeanstalt udenfor det daværende Langelinje for at få et frisk Bad. Paa Hjemvejen kunde, hvis det var nødvendigt for Tidens Skyld, benyttes Sporvognen, der i Mellemtiden var begyndt at gå.

Det bedste var dog, at Opdragelsen ikke følte som stræng. Det toges som noget selvfølgeligt, at det skulde være således som det påbødes, og jeg er taknemlig for de Elementer af Pligtfølelse, der herigennem i en tidlig Alder bibragtes mig. Men hvad jeg også skylder Far Tak for, var det ejendommelige, at han fra det Øjeblik vi blev Studenter, opgav alt Formynderi, vi var voksne Mennesker, på hvem der stoledes. Vi kendte hans Ønsker og havde fået anvist Vejen; der blev gået ud fra at vi ikke skejede ud eller viste os Tilliden uværdige. En Smule hang dette vistnok sammen med den — måske lidt overdrevne — Tillid, hvormed Far, der selv følte Savnet af den akademiske Dannelse, så hen til dennes Betydning. Men for os var den Tillid, der nu vistes os, i Virkeligheden en Støtte.

FAR, — det var jo først dette fine, hensynsfulde, skønhedsbårne og sandhedselskende, der prægede ham, og som jeg ved, at også fremmede fandt hos ham i en sjælden Grad. Beskeden i sin daglige Færd og dog med en Følelse af sit eget Værd, der lejlighedsvis kunde komme frem og måske også i enkelte Tilfælde gøre ham ømfindtlig overfor Modgang (hvad vi Børn

dog ikke fik at mærke). Dertil en Renhed i Liv og Tankegang, der ikke træffes altfor hyppig blandt Mænd.

Det var Far selv, der i en sjælden Grad prægede Hjemmet. Det var hans kunstneriske Snille, der skaffede os alle Brødet, hans Pensel, der skabte de Dekorationer i Havestuen og andetsteds, som prydede Hjemmet, hans Skønhedstrang, der lod Drivhuset og Haven vokse frem, medens Tante Grethe tog det trofaste daglige Slid her. Men hans Betydning for os strakte sig langt herudover. Han var jo nok næsten altid ved sit Arbejde i Atelier'et, der lå på 1. Sal, og udenfor Måltiderne så vi ham sjælden i Stuerne. Imidlertid var ikke blot vore Visitter i Atelier'et altid lidt af en Oplevelse — af og til af-en mere alvorlig Karakter, når der havde været noget i Vejen —, men det var Fars Ånd der ligesom formede hele Hjemmets Liv og først og sidst indpræntede os den Pligtopfyldelse, den Fasthed i Vilje og Karakter, der kendetegnede ham selv, — alt dette dog som antydet mere ad indirekte Vej, gennem Eksemplet og Bibringelsen af Forestillingen om det selvfølgelige, end gennem positive Forskrifter.

Det var også Far, der prægede Hjemmets Omgang. Først og fremmest søgtes den blandt ligesindede Kunstfæller. Fra min tidligste Barndom står her allerforrest Billedhuggeren Professor A. W. Saabye, der også efter Fars Død og endnu i sin høje Alderdom har bevaret Forbindelsen med og Interessen for hele vor Familie. Ven fra de tidligste Ungdomsår var Anton Dorph; han og den altfor tidlig afdøde Stephan Ussing hørte til de Kunstvenner, der allerede samledes i mine Bedsteforældres Hus, hvor også Fars Fætre, Christian og Christen Heiberg*) og Præsten C. H. Thurah hørte med til Kredsen.

---

*) Carl Christian Heiberg, født 1824, død 1900, Apoteker i Ringkøbing, Ejer af Hedeejendommen Løvstrupgård, som han tilplantede og opdyrkede og sluttelig skænkede til Landbrugskolonierne for fattige Børn (nu Børnehjemmet Heibergs Gave). Christen Heiberg, født 1825, død 1885. var senest Præst i Feldballe og Nødager.

Som nære Kunstner venner stod også Vilh. Petersen, Vilh. Bissen, Th. Brendstrup og F. C. Lund, lidt fjærnere Carl Bloch og — fra en lidt senere Tid — Ludvig Fenger. Blandt den ældre Generation nærede Far en næsten ubegrænset Veneration for Hetsch og »gamle Thomsen« (Musæumsdirektøren), som dog var bortkaldte før min Erindring begynder; derimod erindrer jeg Dekorationsmaleren Hilkie, senere kom også Winstrup til, da han flyttede til København efter at have taget Afsked som kgl. Bygningsinspektør. Theophilus Hansen var ved enkelte Lejligheder en særlig skattet Gæst. En ejendommelig Plads indtog Arkitekten Chr. Zwingmann, som Far under hans mangeårige åndelige Invaliditet var næsten ene om at tage sig af; i lange Tider var han vor faste Søndagsgæst, og den Mistænksomhed han nærede mod alle — tilsidesat som han vel ikke helt uden Grund mente sig at være — syntes tilsidst virkelig at prelle af overfor Fars stadig overbærende Godhed mod ham. I mine Studenterår kom også Anne Marie Brodersen, der senere blev gift med Komponisten Carl Nielsen, til at høre med til den snævre Søndagskreds, og dette ejendommelige Kunstnerpars Forbindelse med Hjemmet bevaredes gennem Årene særlig ved det varme Venskab, der knyttede dem til et Par af mine Søkende.

Blandt Kunstnerkonerne indtog Fru Saabye en særlig Plads som Veninde både med Mor og Tante Grethe. Hendes kraftige Natur kunde en sjælden Gang give Anledning til Rivninger; men der fulgte med hende — som også med »Tante Helene« der nævnes nedenfor — som Regel et velgørende Pust af Friskhed. Axel og jeg har derhos særlig Grund til at minde hende som den elskværdige Værtinde i de Somre i vor 10-12 Års Alder, da vi to om Morgenen gik den lange Vej til Østerbro for at bade sammen med Saabye udenfor Kalkbrænderiet. Disse Ture høre til mine fornøjelige Barndomserindringer. Først den kolde Mælk og Rugbrødet, der stod smurt til os hjemme i Kælderen og nødes før vi gik, saa Vejen over Frederiksberg, Nørrebro og Fællederne med hele den tidlige Morgens Liv, saa Badet, Krydderne og Teen, hvortil vi selv som Regel

efter Badet købte Fløden, og endelig Hjemvejen, hvor vi på Fælledeerne fulgte Troppernes Øvelser og i vore fantasifulde Samtaler oplevede allehånde Træfninger.

Også Broderlandene ydede Bidrag til den Kunstnerkreds, der samledes. Fra Norge kom således Lorentz Dietrichson, hvis Datter Honoria i mine Studenterår tilbragte en Del af sin Studietid i København og optoges i Søndagskredsen, fra Sverig Kunstnerparret Winge og fra Finland Billedhuggeren Runeberg.

Udenfor Kunstnerkredsen stod bl. a. Lægen Michael Lund, som Far under Opholdet i Paris 1855 havde besøgt, mens han lå syg af Tyfus, hvad Lund aldrig kunde glemme, Kammerråd C. Christensen (Hørsholms Historiker), dennes Søster, Enke efter Apoteker Rasmussen i Ærøskøbing (»Tante Helene«), oprindelig Tante Grethes Veninde, og hendes Børn, nuværende Provst Kr. Rasmussen ved St. Jacobs Kirken her i Staden, og Datteren Pauline, gift med sin Fætter nuværende Stiftamtmand Anders Dybdal, der tillige med sin Broder Theodor (Borgmester i København) i de senere År også droges med ind i Kredsen. I denne havde iøvrigt Emma Neergaard en skattet Plads både på Grund af sit fornøjelige Sind og sine sanglige Evner; i min Studentertid hørte hun med til Søndagskredsen; tidligere havde hun sammen med »Synge-Dahl« (nu afd. Overretssagfører Ernst Dahl) været en Bærer af vore Musikafner, hvor Huset var åbent for alle vore Venner. Også Søskendene Thaarup, oprindelig tillige deres gamle Mor, Præstehenken, og hendes robuste Søster Frøken Thrane, blev gennem deres Venskab med Tante Grethe tillige Husets Venner.

I de senere År fik Kredsen en Udvidelse, da Hans blev forlovet med Cathrine Bruun. Hendes Forældre, den gamle Justermester med et uopslideligt originalt Humør, og hans mere stilfærdige, men fantasifulde Hustru (f. Steenberg) blev af Far modtaget med udsøgt Hensynsfuldhed, og den nye Musikæra, der indleddedes, skaffede ham og os andre megen Glæde.

Et ejendommeligt Fortidsbillede dannede i mine tidligste Barneår Fars fjærne Slægting »gamle Tante Engelstoft«

(Enke efter den forlængst afdøde Historiker Professor L. Engelseft og Adoptivmoder til den daværende Biskop Engelseft i Odense); hendes Hjem paa Nørregade gav os et blivende Indtryk af et velhavende gammeldags Hus fra den første Del af Århundredet. Den gamle Gehejmerådinde Hall hørte også til de mest typiske Skikkelser fra ældre Tider, der kom i Hjemmet. Paa sin Vis en Type var også Rektor Birch fra Metropolitan-skolen, der knyttedes til Hjemmet fra den Tid, mine Brødre og jeg søgte denne Skole.

Foruden de to Brødre Heiberg, der fik mest Betydning for os gennem Feriebesøg i deres Hjem, da vi var bleven Studenter, nævner jeg af Slægtninge på Fars Side den gamle Etatsråd Olrik (Borgmester i Helsingør), hans Hustru f. Rosenørn og deres Børn Fru Elisabeth Stemann og Konsul Paul Olrik, der begge så op til Far med en sjælden Veneration, samt Ludvig Olrik (Politiasistent i København, derpå Birkedommer, senest Byfoged og Borgmester i Køge) og den tidlig afdøde Premierløjtnant i Marinen Gerner Olrik, fra hvis venlige Hjem i Nyboder vi engang hjembragte en levende Skildpadde, hvis Tilværelse i vort Drivhus vi alle fulgte med stor Interesse, indtil den til vor Sorg en Vinterdag forsvandt; ved Forårstid blev den funden død under en Kasse ved Varmeapparatet, hvor den sagtens var tyet hen for Lunhedens Skyld. I de senere År forøgedes Søndagskredsen med en fjærn Slægtning Præstekonen Hanne Bagger (udt. Bager) og hendes Mand, i nogle År også med Christen Heibergs to ældste Døtre Marie (død 1914) og Johanne (død 1912), der gik på Kursus i København, disses Bror Gunner og deres yngre Søstre Inger (gift med Rektor Johan Koch i Fredericia) og Sigrid (gift med Toldkontrollør Wassard).

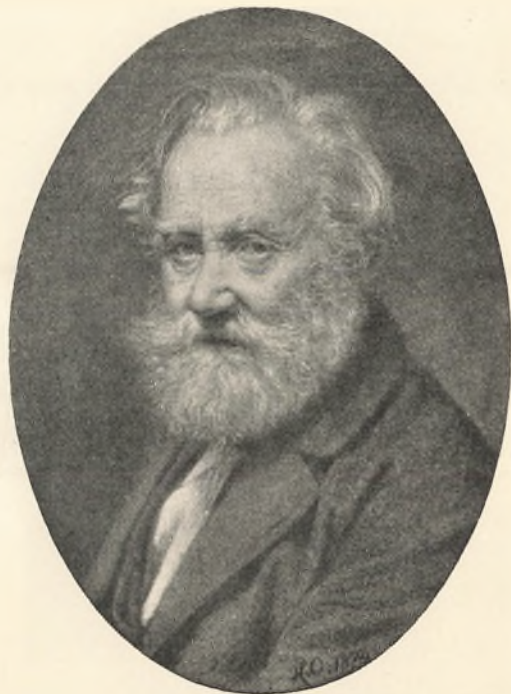
Af Mors Slægtninge var navnlig min Gudmor Tante Lise fast knyttet til Hjemmet. Selv Søster til min Mormor var hun gift med min Morfars Bror, Etatsråd Adolph Valentiner til Gjeddesdal, hvem jeg dog ikke har kendt, idet han døde kun 1 eller 2 År efter min Fødsel. I meget en Modsætning til min Mormor — langt massivere end denne, vant til at

færdes i større Forhold og selv Midtpunkt i en stor Familie — lignede hun hende i den Varme, hvormed hun gennem et langt Liv omfattede os alle. Det var dog ved andre Midler, hun knyttede os til sig, end vor »Lille Bedstemor«, og hendes Hus var et Samlingssted for Ungdom og Fornøjelighed, der i rigt Maal også kom os til gode. Medens hendes Bror, Etatsråd Jacob Jacobsen til Falkenstein, stod noget fjærnere, havde vi i vor Barndom en Del at gøre med »Hald'erne« d. v. s. Mors Kusiner på mødrene Side Laura og Anna Hald, ligesom vi omgikkes Samleren Forlagsboghandler Otto B. Wroblewski, der var gift med deres Søster Bertha, mens en anden Søster var gift med Kaptajn, senere General Baumann. Til vor nærmeste Omgang hørte Charlotte og Marie Valentin (Døtre fra Gjorslev). Særlig Charlotte Valentin, der er min Gudmor, har jeg at takke for en usvækket Kærlighed og Interesse gennem Årene. Til Tider kom også deres Brødre Herman (Dr. phil., Matematiker, død 1913) og Ernst (nu Overlærer ved Metropolitanskolen) en Del hos os. Deres Far Onkel Ulrik, den tidligere Forpagter paa Gjorslev, står i min Erindring i nøje Forening med Broderen, min Bedstefar, navnlig fra deres fælles Spadsereture, hvor Onkel Ulrik tidt satte vor Taalmodighed på en hård Prøve ved sin Vane at standse Gangen for bedre at diskutere en Sag med Bedstefar eller komme i Tanker om, hvad det var han vilde sige, idet han for at vinde Tid gentog et »aber, aber . . .«. Deres eneste Søster, der i Familien Valentin bar Fællesnavnet Faster, hvormed hun også gik over i vor Familie, var i nogen Grad mærket af sin sørgelige Skæbne i en ung Alder at blive gift med en Mand, Lange, der næppe var nogen værdig Person og snart forlod hende for at udvandre efter at have forødt hendes Midler. Hun havde fået Bolig i Treschows Stiftelse paa Kristianshavn og understøttedes iøvrigt af Brødrene. Der udvikledes med Årene hos hende en Stundesløshed og en Særhed, der kunde være til Besvær, navnlig også ved hendes talrige og lange Besøg omkring i Familien på de Tider, hvor det mindst passede. Vi Børn var vist desværre ikke altid helt

hensynsfulde imod hende. Selv har jeg i alt Fald noget på min Samvittighed i så Henseende, og det var ikke uden Grund, når hun en Gang tog mig i Øret og sagde »Du er nok en rigtig Satyrikus«.

Hele denne Kreds, hvoraf jeg her kun har kunnet nævne de vigtigste, var jo egentlig broget nok, og tjente vel derigen- nem også til at udvide vor Horisont; men gennemgående fælles for alle dem, der kom hos os, var, at de ligesom føjede sig ind i Hjemmets egen Ånd og Tone, og alle omfattede de Hjemmet og Far med en særlig, næsten ærbødig Hengivenhed. Far var da også i en sjælden Grad gæstfri og i Ordets bedste Betydning sine Venners Ven. Som Årene er gået, har vist hver især af os Børn, ligesom jeg, fra den gamle Omgangs- kreds modtaget talrige Vidnesbyrd om den rene og fine Tone, de havde fundet i vort Hjem, — Ting, som vi i Barndommen egentlig ikke havde reflekteret over, fordi de var forekommet os selvfølgelig. Munterheden i Kredsen kunde tidt være stor, særlig naar Kunstnerne var samlede eller senere når Søndags- gæsterne flokkedes om Bordet eller i Haven; men jeg tør sige, at jeg ingensinde i Hjemmet har hørt et rådt Ord eller en tvetydig Sætning. Bedre end gennem mange Ord kan jeg maaske karakterisere Tonen i Omgangskredsen gennem min Forundring — den jeg bevarer i Erindringen den Dag i Dag — over en Gang at høre Maleren Hilkie sige »Sgu« ved Bordet.

I vor Barndom var Forholdet til Far jo dog nok først og fremmest præget af Respekten. Men ejendommeligt var det, i hvilken Grad han som Årene gik og vi blev voksne, søgte at ændre dette til, at han var os en ældre og forstående Ven. Nu var det hans Tagen os med på Råd og fremfor alt hans Leven med i vor Fremgang eller vor Sorg, der prægede hans Forhold til os, — en Side af hans Væsen, som vi dog vist ikke, i hvert Fald ikke jeg, skønnede tilstrækkelig på den Gang, fordi vi som unge ikke kunde have den fulde Forståelse af den, men som efterhånden er bleven mig klarere, og som jeg først begynder at se i det fulde og rette Lys nu, da jeg selv står overfor Børn, der med de voksne År arbejder sig frem

til Selvstændighed og netop vil Selvstændigheden. Alt i alt en Række stærke og prægende Erindringer, dannende et Billede af min altfor tidlig bortgangne Far, der følger mig gennem Livet som en snart manende snart opmuntrende Ledsager.

SLÆGTSFØLELSEN styrkes med Årene. Som jeg nu ser min Far, står han inderligere forbunden med sine Forældre, navnlig sin Far, end jeg så det som Barn. FARMOR døde, da jeg var i mit 10de År, få Uger efter sit Guldbryllup, i sit 75de År. Hun står for mig som den elskeligste og mildeste gamle Kone, hvad hun efter alle Vidnesbyrd også var, den betænksumste og til de mindste Ting kærlige Bedstemor overfor os Børn. Senere lærte jeg at forstå, at hun jo også havde stået som den stærke og støtte Husmor, der under små Forhold havde holdt sammen på hele Hjemmet og forstået at omsætte den Livslyst, hendes kvikke og lyse Temperament rummede, i det gode og standhaftige Humør der bar hende og Hjemmet oppe selv i vanskelige Tider. En sidste Erindring om hendes Godhed for os Børn har jeg i et Besøg i Bedsteforældrenes Hjem den sidste Aften hun levede, hvor hun endnu havde Tanke for at spørge Tante Laura, om hun ikke havde noget godt til mig.

FARFAR overlevede hende endnu i fire År, han døde d. 15. Marts 1880 i sit 86de År. I mine senere År har det næsten størst Betydning for mig at se ham sammen med Far. Denne ubegrænsede sønlige Hengivenhed fra min Fars Side, og saa hos Farfar den ganske uselviske stilfærdige Stolthed over Sønnen, hvis kunstneriske Evner havde slået igennem og givet ham Anseelse og Navn, medens han selv levede i Pensionistens Ubemærkethed. Farfar havde Livet vistnok bragt Skuffelser, — Militærvejen opgivet for Ægteskabets Skyld, senere pinefulde tabbringende År, inden han gik over i Toldtaten, for hvilken hans Ubestikkelighed og redelige Sind

måtte gøre ham til en Pryd, uden at det dog nogensinde forundtes ham at nå til nogen mere fremtrædende Stilling. Overfor et tungt Sind, paa hvilket disse Vilkaar vistnok havde virket fremmende, havde han søgt Hjælp dels i en gennem Livet bevaret inderlig Hengivenhed for sin Hustru, dels i en dyb Religiositet, der efter hans Optegnelser at dømme havde udviklet sig omtrent fra hans 40de År. Det tunge og det indsluttede måtte dog, i hvert Fald for mig, blive det, der i min Barndom prægede hans Billede. Jeg så hen til ham med dyb Ærbødighed, fik jo også lejlighedsvis hans gode Hjærte for os Børn at mærke; men det var alligevel som stod han for fjærnt, og om nogen Art Fortrolighed kunde der ikke være Tale. Jeg mindes f. Eks., at jeg en Søndag i Søndermarken paa en enlig Spadseretur — sådanne yndede jeg allerede den Gang — traf ham og talte lidt med ham og derpå bød Farvel, uden at det overhovedet faldt mig ind, at jeg kunde følges med ham. Ved Middagen samme Dag hos min Mors Forældre spurgte han mig, om jeg skulde møde nogen Kamerat, siden jeg ikke havde fulgtes med ham. Min Forundring og min Undseelse var stor, — havde jeg forvoldt den ensomme gamle Mand en Smærte ved mod min Vilje ligesom i et Blink at lade ham se Afstanden mellem ham og os Børn?

En Modsætning til ham næsten i alle Henseender var Mors Far, BEDSTEFAR VALENTINER. Den Valentinerske Letbevægelighed, Hurtigheden i Dommen og i Udførelsen af det tænkte, prægede ham i betydelig Grad. Men denne aktive Side var oprindelig forbunden med et Drag af Melankoli — Fløjtespillet i hans unge Dage var både et Udtryk herfor og et Afløb derfor —, og dertil kom Følsomhed for Naturen og en Finhed i Tankegangen, som af og til næsten mod hans Vilje slog gennem det jævne og resolute Væsen, som han yndede at bære til Skue. Disse Modsætninger i hans Sind i Forbindelse med selve Karakterens Hastighed kunde røbe sig som en Mangel paa Udholdenhed, der i hvert Fald på et afgørende Punkt i hans Liv havde ført ham til en pludselig

Selvopgiven. På anden Måde har jeg i alt Fald ikke kunnet forklare mig, at han med et i 40 Års Alderen opgav hele sin Stilling som Landmand — der ikke blot var indbringende, men stemmede med hans Interesser og Anlæg — og drog til København, hvor han henlevede Resten af sit Liv nærmest som Rentier (han døde d. 2. Januar 1892 henved 81 År gammel). Der har jo nok under vor Treårskrig været Vanskeligheder både for ham og for hans Brødre her i Landet — Ulrik Valentiner paa Gjorslev og Adolph Valentiner paa Gjeddesdal. To andre Brødre var med blandt Oprørerne (en af dem faldt), og hele denne Slægt, der var indvandret fra Holsten, måtte vel ikke blot i disse År blive betragtet med Mistænksomhed, men faktisk også i Tankegang på mange Områder skille sig ud fra de da tonegivende Kredse. Men dette alene kunde dog ikke give sig saa stærkt et Udslag; begge hans Brødre holdt ud, og hans eget Tankesæt var dansk paa Bunden og vedblev alle Tider at være det, selv om enhver Art af Chauvinisme var ham fremmed. Måske har han også oprindelig tænkt at skulle komme ind i noget i København; nogle Tilløb i den Retning synes at være gjort, men førte ikke til videre Resultater. Endelig har han vistnok også på Grund af Lillebedstemors Alder og Svagelighed — hun var 8 Åar ældre end han — følt sig ældre end han i Virkeligheden var. Gennem de mer end 40 År han således henlevede her — boende først i Frederiksberg Allé i det Brosbøllske Sted, senere paa Vesterbrogade Nr. 136 i den Ejendom, han havde købt sig — var hans væsenlige Pligter indskrænket til Bestyrelsen af denne Ejendom, som han ledede ud fra meget gammeldags Principer, og af den Formue, som han ved sin Dygtighed som Forpagter på Søholm (Nabogården til Gjorslev) allerede ved sin Tilbagetræden havde tjent, og som iøvrigt nogle Gange mindskedes ved hans Hjælpsomhed, der fra enkelte Sider blev misbrugt. Hans Liv var ensformigt, overordenlig stilfærdigt og tilbagetrækkent; hans Forbindelse med Verden var Athenæum, senere Industriforeningen; han gik aldrig ud om Aftenen — den eneste Undtagelse var, at han kom til Juletræet hos os —, og i hans

eget Hus kendtes ikke anden Selskabelighed end at vi fra Rahbeks Allé kom til Middag hver anden Søndag sammen med Fars Forældre, sålænge de levede, og af og til enkelte andre Slægtninge, samt at »Gjorslev'erne« kom til Aften en Gang om Ugen, hvor der da spillede Whist. Måske min Bedstemors svagelige Helbred bidrog til denne Isolering; vist er det, at det ikke noget Øjeblik faldt ham ind at bryde den. Netop med dette »indgetogne« Liv fandt han sig i en sjælden Grad til Rette.

Men to Ting prægede hans Liv: hans Kærlighed til min Mor, hans eneste Barn, og hans Kærlighed til os Børn. Den, der blot én Gang havde lyttet til den inderlige Klang i hans Stemme, naar han kaldte Mor ved Navn »Minni« (forkortet af Hermina), kunde ikke være i Tvivl om hans Følelser for hende. Og hvad han var for os Børn, ja det var langt mere end jeg nogensinde ellers har erfaret, at en Bedstefar har været. Fra den tidligste Tid, jeg kan huske, var han som vor bedste, altid forstående Ven. Hvilken Andel vi på vor Side havde i hele hans Liv, er noget, som først efterhånden er gået op for mig. Spadsereturene med ham var det bedste, vi kendte. Vi tumlede os frit og voldte ham vist tidt Genvordigheder — det er et Utal af Knive, vi har kastet bort for ham —, men han blev aldrig træt af os og færdedes altid med os. Hvis nogen af os har faaet Kærlighed til Naturen og Friluftslivet, da er det ham, der har lagt den første Grund dertil. Og så hans Rejser med Mor og alle os Børn om Sommeren! Hvert År til ny Steder i Danmark, et Par Gange også til Sverig, — tre, fire, fem Dage borte. Gennem disse Rejser lærte vi at kende vort Land og at elske det, og mange Gange må jeg endnu sende ham en taknemlig Tanke, naar jeg mindes disse Rejser, hvor alt står i Lys. Jeg var ikke ret stor, da jeg betroedes til at være »Kasseimester« d. v. s. den, der bar den Masse af Sølvpenge, som han mente det fornødent at have med for ikke at komme i Forlegenhed ved Bytning. Posen med disse Penge tyngede svært i Lommen, men min Stolthed var stor, naar Bedstefar spurgte, om han kunde faa 10 Kr.

hos mig. Til det sidste holdt han ud, endnu i hans 80de År var vi en sådan Tur med ham — dog kun for en Dag — og selv sad han på Bukken »for at svale Fødderne«. Hans var gift da, og jeg havde min Forlovede med.

LILLEBEDSTEMOR gik jo i sine allersidste År omtrent i Barndom — hun blev 91 År gammel — og jeg tænker helst tilbage på hende som hendes Billede står for mig fra min Barndom og tidligste Ungdom. For os Børn var hun lige fra først af ligesom sat i et helt andet Plan end Bedstefar — lænket til sin Stol i Stuerne, kørende i en Rullestol, som hun selv skubbede, og, når hun skulde ud, båret ned ad Trapperne af »Bedstemors Mand«, som derpå kørte den reglementerede Tur med hende i Frederiksberg Have og Søndermarken. En af hendes Fornøjelser var, når hun kunde møde Bedstefar og følges et Stykke med ham og os Børn.

I sin Ungdom havde hun været en fin Klaverspillerske, og i sin Fars og andre samtidiges Hus havde hun truffet sammen med Datidens Store i den hjemlige Musikverden og haft dem til Lærere, — hun yndede at berette om Weyse og Kuhlau. Enkelte Gange i min tidlige Barndom husker jeg at have hørt hende spille — en egen sart Tone på det gamle spinkle Instrument. Når man besøgte hende, traf man hende altid på samme Plads, der var bestemt efter Dagens Tider, og altid flittig strikkende Uldtrøjer til os Børn. På hendes gamle Dage kunde hun ikke længere passe Maalene — mon det ikke var, at hun glemte at »tage ind«? — og Resultatet blev Trøjer af en Længde og Bredde som til rene Kæmper. Men hvor den elskelige gamle Kone passede i dette gamle Hjem, hvor År efter År ikke en Stol eller blot en Potpourri-Krukke blev flyttet fra sin Plads. Farfars Hjem var jo også gammeldags, men ligesom på en anden Måde, det var det spartanske og nøjsomme, der først og fremmest prægede det. Nær forbunden med Bedstemor står for mig Charlotte Valentiner, der i de År hun boede Dør-om Dør med de gamle tog sig rørende af dem, ofrende dem noget af den Kærlighed, der var kommen

så mange i hendes nærmeste Kreds til gode. Senere afløstes hun af min Søster Dagmar, der på en smuk Måde løste den ikke lette Opgave at hygge om de to gamle i deres sidste År, som Sygeligheden tidt gjorde triste.

MEN tilbage til Hjemmet. MOR har jeg endnu slet ikke omtalt, og hun er dog paa en Måde det vigtigste af det hele. Det er altid et stort Gode op gennem Årene at bevare et Sted, hvor man endnu kun er Barnet, Sønnen, — intet hjælper os vel mere til selv at bevare noget af Barnet i os. Men det bliver en Lykke, naar Forholdet mellem Forældre og voksne Børn knyttes så fast som mellem Mor og os. Jeg har haft den Lykke at beholde Mor helt op i de År, der nu for mig allerede begynder at blive grånende, og Samværet med hende har været mig en altid fornyet Kilde til Varme og Glæde. De Tider har for mig været de tungeste, da jeg har voldt hende Sorg og har måttet gøre det, fordi det var forskellige Livssyn der stødte sammen.

Det er bleven sagt, at i vort Hjem blev vi tre Brødre, der fulgte efter hinanden med 2 Års Mellemlum, hver især foretrukket af en af vore voksne Opdragere: Hans var Tante Grethes, Axel Fars og jeg Mors. I hvert Fald hvad Mor angaar, tror jeg egenlig ikke, at dette nogensinde har passet. I hendes retlinede Natur ligger det så lidt at foretrække et enkelt af hendes Børn, og jeg har talrige Vidnesbyrd om den uendelige, og jeg synes ganske ligelige Kærlighed, hvormed hun gennem Tiderne har omfattet alle sine otte Børn. Skulde det siges, at nogen blev foretrukket, kunde det snart være en og snart en anden, og altid fordi netop han i det givne Øjeblik trængte mest til hendes Hjælp. En anden Sag er, at de ejendommelige Forhold i Hjemmet medførte, at jeg forholdsvis tidlig fik Indtryk af, at Mor i visse Stykker indtog en vanskelig Stilling, og at jeg under de Konfliktmuligheder,

den rummede, foretrak hende og derfor altid følte mig som i en hemmelig Alliance med hende, rede til efter min ringe Evne at værne hende. Hvis Mor har sat Pris herpå, lå det hende i alt Fald fjærnt at vise dette, endsiges bære det til Skue, og det både efter hendes retskafne Naturs Skyld og på Grund af den Blyhed, der altid har været i Forholdet mellem os.

Det har overhovedet ikke været Kys og Klap eller de uendelig varierede små Kælerier, som Moderhjertet kan finde på, der knyttede os til Mor. Der er vel få Mødre, der har kælet så lidt for sine Børn som hun for os. Lidt kunde dette jo nok hænge sammen med den næsten sygelige Nervøsitet, der en Tid af vor Barndom tærede på, men aldrig fik Bugt med hendes sunde Natur, og som til Tider gjorde hende enhver Berøring ligefrem smærtetfuld. Men den hang også sammen med selve den uendelig sunde, for alt Føleri frie Naturbund hos hende.

Mor var jo det fri og sunde Naturbarn fra Landet, med en Friskhed og Frejdighed, der var groet op af selve Markens Muld, og dertil en Vilterhed, der ikke blot var fremkommen ved Legen med de jævnaldrende Fætre på Gjorslev. Uden altfor megen Læsning og uden nogen Art Studier har hun gennem Livet båret med sig som Vuggегave et lyst og frejdigt Sind, en frisk Naivitet, åben Sans for Naturen og for alt godt i Livet, fuldstændig Usnobbethed og endelig en ganske uselvisk Trang til aktiv Medfølen med enhver, der har Hjælp behov. Parret med en Foretagsomhed, der ikke er bleven mindre gennem Årene, og med en Hastighed, der lader Vejen fra Tanken til Handlingen være ganske kort, har dette Sind af og til overfor fremmede, der ikke kendte eller forstod hende, kunnet bringe hende i lidt vanskelige Situationer. Vi, der har færdedes sammen med hende, har taget dette som en lille Biting, fordi hendes Færd altid gav os fornyet Vished om, at hendes Hjærte var af Guld. I den Kreds, der samledes i vort Hjem, og som Mor siden har bevaret og fornyet, har vi da også haft den Glæde at se Forståelsen af og Påskønnelsen overfor hende i en stadig Vækst, skønt der var Tider i vor

Barndom, hvor hun ligesom overskyggedes af den paa en Maade stærkere Natur hos en anden i Hjemmet.

Iøvrigt var det vistnok så, at der for Mor efter en Tid i 30 Årene, hvor hun har følt sig hæmmet i legemlig og til Dels også i sjælelig Henseende, kom en Opgangstid, der i stigende Grad har ladet hendes Natur komme til sin Ret. Jeg har vist ikke Uret, når jeg lader dette Tidspunkt falde omtrent sammen med hendes store Rejse med Far 1878—79, der for første Gang gav hende en på Selvsyn beroende videre Horisont. Den kaldte Evner og Interesser frem, der lå latent hos hende, og gav hende ligesom større Sikkerhed og Myndighed, større Forståelse af hendes egne Kræfter i Forbindelse med den umiddelbare Glæde ved at se deres Udfoldelse. Jeg ved, at denne Rejse, der iøvrigt senere efterfulgtes af andre, står for hende med en egen Glans. En Glæde for os alle har det også været at se den dybe Sympati, der har knyttet Mor og vor yngste Søster Benedicte sammen, — en Sympati, som Mor med Grund nu også har overført til den Mand, Benedicte har fundet (Arkitekt Carl Brummer, født d. 12. Juli 1864, gift d. 8. April 1910 med Benedicte Olorik).

Denne Udfoldelse af hendes Kræfter har jo i de seneste År atter været noget hæmmet, nu af en tiltagende Døvhed. Den Isolation, som Døvheden altid i nogen Grad medfører, måtte blive særlig følelig for et Menneske med et så aktivt og livligt Temperament som Mor. Og dog har vel hendes Karakters Skønhed ikke givet sig noget klarere Udtryk end netop gennem den Måde, hvorpå hun har båret dette Kors. Den Mistænksomhed, som Døvheden så tidt vækker, er hende ganske fremmed; hun er taknemlig for enhver Forbindelse, og hendes Livlighed, hendes kærlige Omtanke for os alle, er uforandret den samme.

PÅ en Måde bliver Mors Billede først fuldstændigt, når jeg tillige nævner Tante Grethe. Hun og Mor—disse to ganske forskellige Naturer — måtte følges ad Størstedelen af Livet.

TANTE GRETHE, Fars ældste Søster, var legemlig sund og stærk som få, dertil velbegavet og i Besiddelse af Evner som Lærer og Opdrager. Man kunde dog ikke undgå at få det Indtryk, at den fri Udvikling af disse Evner var bleven standset eller hæmmet på et tidligt Tidspunkt. Hun havde ligesom afsluttet sig altfor hurtigt i Underkastelse under en på Forhånd given Autoritet. Hendes dybe Ærbødighed for hendes Far havde vistnok tidlig givet sig Udslag i en blind Tillid — nærmest en Dyrken, der senere også overførtes på min Far, »Bror Henrik«. Hun var vist derigennem ført ind på overhovedet kun at se Autoritetsprincippet som grundlæggende for hele Livet. Hendes Væsen og hendes Opdragen kunde derfor præges af noget vist fastsluttet, der tidt forbandt sig dels med noget tørt forstandsmæssigt og belærende, dels med noget overdrevent moraliserende, som ikke kunde være egenlig tiltrækkende for et Barn. Jeg tror, at i en ganske særlig Grad Ingeborg fik denne Side af hendes Opdragervirksomhed at mærke.

Med Urette vilde man dog tyde dette som en ensidig Udvikling hos hende af Forstandsmennesket. Ved Siden deraf var nemlig ikke blot Viljeslivet stærkt udviklet, men hun bar tillige på stærke og dybe Følelser. Disse forskellige Dele af hendes Væsen var dog ikke arbejdet fast sammen, men lå så at sige Side om Side, så at under visse Forhold den ene og under andre Forhold den anden Side af hendes Væsen kunde give sig et ensidigt Udslag i hendes Færd. Ligesom hendes Skikkelse og ydre Opræden savnede den kvindelige Ynde, således fandtes heller ikke i hendes Sjæleliv den Harmoni, der af de hvert for sig fortrinlige Elementer kunde have skabt et velafvejte Hele. De klare og gode Sider hos hende skabte hende Venner, som hun trofast holdt fast ved som de ved hende, og blandt dem, jeg har nævnt som Hjemmets Venner, var der flere, hvis Vej til Huset som antydet var gået gennem

hende. Men det uharmoniske hos hende kunde, når hendes Følelser tog Magten over hende, lade dem få Udtryk, der forekom stultede og ubeherskede, vel sagtens både fordi hun, når Følelsen rådede, havde Trang til et stærkt Udslag, og fordi de så lidt stemmede med de Sider af hendes sjælelige Liv, der i Almindelighed var de mest iøjnefaldende. For den barnlige Kritik kom denne Overdrivelse let til at virke stødende. Og selve det dobbeltsidige i hendes Natur tillige med hendes stærke Viljesliv måtte rumme Farer, der ikke kunde undgå at træde frem under Forhold, hvor der netop i særlig Grad måtte udkræves Takt, Harmoni og Ligevægt.

Tante Grethe havde allerede forlængst skabt sig en Stilling — først som Lærerinde i Jylland, senere som Leder af Hjemmet ved Frøken Zahles Institut — da hun i 1862 i en Alder af 34 År kom i Huset hos os. Mor var bleven gift ganske ung, og Forholdene i Hjemmet, hvor ikke blot Børneflokken voksede, men også den store ny Villa forøgede den daglige Husførelses Besvær, stillede i disse første År større Krav til hende, end hun rent fysisk kunde magte. Tante Grethe kom så i Huset, og fra det Øjeblik strøg hun — sikkert med stor Selvopofrelse — alle andre Tanker af sig og levede og virkede kun for vort Hjem. Hendes Kærlighed til »Bror Henrik« var ubegrænset, og hendes Hængen ved hendes Forældres gamle Hjem var sikkert sand og oprigtig. Men også her kunde hun, navnlig overfor Angst eller Sorg, overdrive næsten til det uhyggelige. Ved min Farmors Begravelse blev sunget Salmen: Med Sorgen og Klagen hold Måde, og barnligt iagttagende kunde jeg ikke undgå at slå ned på og Livet igennem fastholde den Tanke: Det gør Tante Grethe da ikke.

Forholdene var således, at hun i meget stort Omfang kom til at beskæftige sig med os Børn; hun var sammen med os næsten altid, og vi var henvist til hende i en stor Del af de Forhold, hvor Børn ellers har enten deres Far eller Mor at holde sig til. Hun omfattede os alle, både da og hele Livet igennem, med en varm og inderlig Kærlighed, og mange af vore Kundskaber og en stor Del af hvad Disciplin vi lærte

har vi hende at takke for. For mig var vel allerede det noget stultede hos hende en Hindring for, at jeg kunde føle mig knyttet til hende med en fuld og oprigtig Sympati. Men dertil kom et andet, langt vigtigere Forhold. Hendes Temperament kunde ikke på Forhånd lade hende møde med stærk Sympati overfor Mor. Hendes Dyrken af Far måtte også let i Livet indenfor Hjemmets Vægge lade Skyggen falde over Mor. Til at mestre denne vanskelige Situation havde Tante Grethe ikke Overlegenhed nok, og den kaldte vel heller ikke en Gang på de bedste Sider hos hende. Den førte hende i hvert Fald lejlighedsvis til en ikke fuld Oprigtighed, til en Tillæmpning af Forholdene, der ikke var i Mors Favør. Resultatet blev i mange Tilfælde — uden at hun dog direkte vilde det eller var sig det bevidst — en Tilsidesættelse af Mor. Heldigvis var her jo betydelige Skranker sat dels i Fars Retsind, der måtte virke som en fast Skanse, dels i Mors Naturlighed og en vis passiv, men derfor også uangribelig Modstand fra hendes Side.

Fra det tidlige Tidspunkt dette Forhold dæmrede for mig, kendte jeg min Stilling. I Ungdommelighed kan jeg tidt have skudt over Målet og være kommen til at såre Tante Grethe uforødent. Måske kan jeg finde nogen Tilgivelse deri, at den Sag, jeg kæmpede for, var god, og jeg bør også sige til Tantes Ros, at hun vist aldrig bar Nag til mig. Men selve denne Kamp var for mig noget af en Indvielse for Livet. Den gav mig måske noget af den Stejlhed, man også senere af og til har fundet hos mig, men tillige både praktisk Sans for Livets Konflikter og Forståelsen af et idealt Måls Værdi. Jeg skal ikke nære overdreven Forestilling om, hvad Betydning denne Kamp havde. Men helt værdiløs var den ikke, og måske tør jeg også i den spøgefulde Betegnelse, Far gav mig som »Mors Ridder«, finde det Gran af Alvor, der siger mig, at han forstod og havde Sympati for min Stilling. Hans Tilskrift til mig på Sølvbysten af Mor, jeg modtog efter hans Død, er mig også noget af en Borgen herfor.

Hvor fastgroet Tante Grethes Forhold til Hjemmet imidlertid

var, viser sig bedst deri, at det fortsattes endnu i 9 År efter Fars Død og først løstes, da »de smaa» — de tre Efternølere af os Søskende, Jørgen, Poul og Benedicte — var bleven voksne og ikke længer behøvede hendes Hjælp. Talende til Tante Grethes Fordel og rørende at se var det, at hun på sine gamle Dage også blev blid i Forholdet til Mor; hun kunde slet ikke undvære hende og rettede sig helt efter hende. Mor, der altid havde været så stilfærdig i Forholdet til Tante, gik på en smuk og naturlig Måde ind i den Rolle, Livet så kuriøst tildelte hende. Tantes Død d. 1. Maj 1912 i hendes 85de År kom som en mild Udløsning efter en tiltagende Svækkelse af hendes åndelige Evner i Løbet af de sidste År.

Fars yngste Søster, Tante Sine, har ingen af os Søskende kendt, hun var død allerede i 1862, Året efter at være bleven gift med sin tidligere nævnte Fætter, Christian Heiberg i Ringkøbing. Hun havde åbenbart ikke blot som den yngste været Kælebarnet (såvidt dette overhovedet var muligt efter Farfars Natur), men også været som en Sol i Hjemmet, det hun fyldte med sit Temperaments Varme. Det er imidlertid kun i Kraft af den stille Pietet, hvormed hendes Søskende vedblev at omfatte hendes Minde, at hun hører med til de Skikkelser, der kom indenfor Barndomshjemmets Enemærker. I egenligste Forstand med til den Kreds, jeg her har omtalt, hørte derimod TANTE LAURA, Fars næst yngste Søster. Hun hørte til den Type af kærlige, gode og beskedne Tanter, som næsten synes at skulle dø ud. Hun var bleven i sine Forældres Hus, bleven der som den gamle Jomfru, der ikke kræver noget for sig selv, og efter deres Død fortsatte hun sin stilfærdige Tilværelse i Huset hos de gamle Præstefolk Hald. Først i sine allersidste År dannede hun sit eget lille beskedne Hjem, hvor hun døde d. 6. Juni 1910 henved 78 År gammel. Det sidste Års Tid pintes hun af en hurtig tiltagende Kræft i Munden, der tilsidst næsten umuliggjorde enhver Indtagen af Føde. Hun, der i sit Liv havde haft så lidt af det aktive, vist også kun lidt af det aktive Mod, bar uden Klage og med en enestående

Tålmodighed de Lidelser, Sygdommen bragte hende — hvoriblandt det ikke var den mindste, at hun hindredes i den Sirlighed med sin Person, der var en Del af hendes Natur, — og til det sidste var hun rørende taknemlig for hver lille Opmærksomhed, der vistes hende.

Tante Laura var utvivlsomt ikke nogen fremragende Begavelse, og det var begrænsede og små Interesser, der lå indenfor hendes Råderum, — det lange Samliv med den hende åndelig overlegne Mor, hvis Vilje var stærkere end hendes, og som hun på Forhånd bøjede sig for i datterlig Hengivenhed, havde måske heller ikke bidraget til nogen større åndelig Udfoldelse hos hende. Men Tante Laura havde et Hjærte, der indenfor den snævre Kreds, hvor hun færdedes, gjorde hende elsket af alle. Hendes Beskedenhed, hendes Sletten sig selv ud, forenedes med den kærligste Omtanke for hver enkelt indenfor Kredsen. Dertil havde hun et barnligt Sind, der på Forhånd gjorde hende til vor udkårede Ven, — en Forståelse af de små Tings Magt, en Glæde ved de små Ting, der ligesom forvandlede dem og gjorde dem større i vore Øjne. Hvor var hun opfindsom med sine små Gaver, sine små Påfund til os. Jeg tror hun havde selv fuldkommen den samme Glæde deraf som vi, og netop det, at hun selv så at sige stod på Barnets Standpunkt, skabte Fortrolighed fra vor Side, gjorde hende ligesom til vor — altid dog stilfærdige — Legekammerat. Hun spændte ikke over store Felter; men hun har i sit Liv ikke gjort et Menneske ondt, og i den Kreds, hvor hun blev sat, var hun altid til Glæde og Velsignelse for Omgivelserne. Hendes beskedne Liv har ikke været forgæves, og Erindringen om hende står sjælden lys og ren. Ingeborg har i et lille Skrift, der er stilfærdigt som Tante Laura selv var, ridset hende en Minderune, som hun har fortjent.

SEA

HVER enkelt af de Personer, hvis Liv således har præget mit Barndomshjem, står jeg i Taknemlighedsgæld til, for

hvad de direkte eller forbilledlig har lært mig. Mest samler Tankerne sig om Far og Mor. Med Tanken om Far forbinder sig Erindringen om al hans Omhu for os, om hans aldrig trættede Arbejde for vor Fremgang og Vækst i Kundskaber, Karakter og Finfølelse. Ved Siden heraf har han, mens han levede, og ikke mindst efter sin Død, forbilledlig betydet uhyre meget for mig, om jeg end ved, at jeg aldrig når den Karakterens rene Afklaring, der fandtes hos ham. Om muligt endnu nærmere står Mors Billede, og her har jeg haft den idelig fornyede Gavn og Glæde, som det fortsatte Samliv gennem Årene har givet. Ikke til nogen har jeg følt mig knyttet med stærkere Bånd end til Mor. Det Lys, der ligger over Barndomshjemmet, og den Forbindelse med dette, jeg har bevaret Livet igennem, skyldes i første Række hende. For vor Slægts Taknemlighed mod hende fandt Axel et smukt Udtryk i nogle Verslinjer ved vor Fest til hendes 70 Års Fødselsdag. De Ord, hvormed hun selv indledede vort lille Festskrift, er i deres Prunkløshed dog et Vidnesbyrd både om den Livsharmoni, hun har fundet, og om den Kærlighed, hvori hun har sluttet os alle inde.

